

Asia: VN/35745/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle opintoetuslaiksi ja eräiksi muiksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Esityksen yleiset tavoitteet

Hallitus esittää, että urheilijat huomioidaan jatkossa osana opintotukiajan harkinnanvaraisen pidentämisaajan perusteita korkeakouluopinnoissa sekä muissa kuin korkeakouluopinnoissa.

Urhea-säätiö pitää erittäin myönteisenä, että opintotukea esitetään kehitettäväksi joustavammaksi opiskeleville urheilijoille. Urheiluun panostaminen pidentää usein opintojen kestoa vaikuttaen urheilijaopiskelijan toimeentuloon, joten esitetyt joustot mahdollistaisivat nykyistä paremmin opiskelun ja tavoitteellisen valmentautumisen yhdistämisen.

Urhea-säätiö toteaa, että urheilijaopiskelijoiden huomioiminen osana opintotukiajan harkinnanvaraisen pidentämisaajan perusteita edistää nykyisen hallituksen hallitusohjelman kirjauksia urheilijoiden kaksoisuran edistämisestä ja maailman huipulle etenemisen parantamisesta.

2. Opintorahan, asumislisän ja opintolainan valtiontakauksen myöntäminen ja määrät

Urhea-säätiö kannattaa tavoitteellisen kilpaurheilun lisäämistä perusteeksi enimmäistukiajan pidentämiseen sekä puoltaa esitettyä määritelmää tälle kilpaurheilun tasolle huomioiden kuitenkin lajien erilaisuuden ja urheilijoiden yhdenvertaisuuden. Käytetty 1. ja 2. kategorian urheilijaluokittelu on käytössä urheiluakatemoilla, valtakunnallisilla valmennuskeskuksilla sekä lajiliitoilla.

Urhea-säätiö nostaa esiin, että lisätukikuukausien myöntämisen ei tulisi rajoittaa tilanteisiin, joissa urheilijaopiskelija on aktiiviurheilija juuri opintojen loppuvaiheessa. Urheilijan ura vaikuttaa usein opintojen etenemiseen merkittävästi myös opintojen alku- ja keskivaiheessa. Tämän vuoksi on perusteltua, että myös aiemmin urheilleet, mutta jo urheilu-uransa päättäneet opiskelijat voivat olla oikeutettuja lisäkuukausiin, mikäli opintojen viivästyminen johtuu urheilusta.

Hakuprosessin osalta Urhea-säätiö kannattaa mallia, jossa urheilijaopiskelija hakee lisätukikuukausia Kelalta ja liittää hakemukseen lajiliiton lausunnon urheilijan tasosta ja toiminnasta sekä ennakolta

määriteltyihin kriteereihin perustuvan arvion urheilijan statuksesta. Tämä tukee päätöksenteon yhdenmukaisuutta ja vähentää yksittäisiin tapauksiin liittyvää tulkinnanvaraisuutta. On myös tärkeää, että urheilijaopiskelijoilla on taho, josta saa tukea hakuprosessiin liittyen.

Urhea-säätiön näkemyksen mukaan Suomen Olympiakomitea voisi olla se vastuutaho, joka valmistelee yhdessä urheilyyhteisön kanssa kriteerit tavoitteellisen kilpaurheilun määrittämiseksi. Urhea-säätiö pitää tärkeänä, että näitä kriteereitä valmistellaan läpinäkyvästi ja oikeudenmukaisesti urheilijoiden ääni huomioiden.

3. Opintotukeen oikeuttavat opinnot ja tukiaika muissa kuin korkeakouluopinnoissa

-

4. Opintotukeen oikeuttavat opinnot ja tukiaika korkeakouluopinnoissa

-

5. Huoltajakorotus

-

6. Oppivelvollisen erityinen asumislisä ja koulumatkatuki

-

7. Opintolainan myöntäminen ja valtioneuvoston takaus

-

8. Luottolaitoksen velvollisuudet ja opintolainan takaisinmaksun vaatiminen

-

9. Korkeavastus

-

10. Opintolainahyvitys

Urhea-säätiö haluaa nostaa esiin, että opintotukijärjestelmän lainapainotteisuuden kasvaessa on erityisen tärkeää turvata urheilijaopiskelijoiden yhdenvertainen asema. Opintotuen muuttuminen lainapainotteisemmaksi kasvattaa opiskelevien urheilijoiden taloudellista epävarmuutta ja painetta valmistua opinnoista -pahimmillaan urheilu-uran kustannuksella. Opintojen eteneminen voi viivästyä urheilun vuoksi, urheilusta saatavat tulot ovat usein epäsäännöllisiä ja epävarmoja, ja opintolainaa voi kertyä enemmän viivästyneen valmistumisen seurauksena.

Tavoitteellinen urheilu tulee tunnistaa opintotukilaisissa hyväksyttäväksi perusteeksi opintojen viivästykselle siten, että vaadittavan tason täyttävillä urheilijoilla säilyy oikeus opintolainahyvitykseen viivästyksistä huolimatta, ja että he ovat oikeutettuja korkeampaan opintolainahyvitykseen samoin perustein kuin muut joustoon oikeutetut ryhmät.

11. Takausvastuulain ja sen perintä

-

12. Muut liitelait

-

13. Esityksen vaikutusarviot

-

14. Muita huomioita

Urhea-säätiö pitää merkittävänä, että tässä laajassa uudistuksessa lainsäädäntöön kirjataan urheilijaopiskelijoiden asema. Kannatamme hallituksen esitystä opintotukiajan mahdollisesta pidentämisestä vaadittavan tason määritelmän täyttävälle urheilijoille.

Hallituksen esityksen mukaisesti opintotuki kuitenkin kehittyy entistä lainapainotteisempaan suuntaan, kun opintolainan valtioneuvoston päätös korotetaan merkittävästi. Urhea-säätiö pitää erittäin tärkeänä, että vaadittavan tason määritelmän täyttävät urheilijat olisivat valmistumisen viivästymisen tapauksessa oikeutettuja tavoiteajassa valmistuneiden korkeampaan opintolainahyvitykseen samoin perustein kuin muutkin joustoon oikeutetut ryhmät. Vastaavasti vaadittavan tason täyttävillä urheilijoilla tulisi valmistumisen edelleen viivästyessä olla mahdollisuus määrääjässä valmistuneiden opintolainahyvitykseen samoin perustein kuin muillakin joustoon oikeutetuilla ryhmillä.

Haluamme lisäksi tuoda esiin, että joustot opintotukeen eivät yksinään riitä turvaamaan mahdollisuuksia yhdistää opinnot ja tavoitteellinen urheilu. Joustavat opintokäytännöt ja yksilölliset opintopolut on mahdollistettava toisen asteen ja korkeakouluopinnoissa. Lisäksi urheilijaopiskelijat tarvitsevat heille räätälöityjä ohjaus- ja tukipalveluita, joita tulee kehittää alueellisessa yhteistyössä urheilutoimijoiden kanssa. Tätä työtä on viime vuosina edistetty erinomaisesti huippu-urheilijamyönteisiä korkeakouluja (HUMKK) koskevan kehittämistyön kautta.

Olisi myös tarkoituksenmukaista pohtia, voisiko opintotukea vielä jatkokehittää siten, että urheilijaopiskelija voisi varmistua jo opintojen alkuvaiheessa siitä, että hän tulee olemaan oikeutettu opintotuen joustoihin, mikäli niitä myöhemmässä vaiheessa tarvitsee.

Tarvonen Simo
Urhea-säätiö rs

Merikoski Tuuli
Urhea-säätiö rs